

GOZD

Irena Leban

GOZD

Cilji enote so predstaviti:

- kaj je gozd in
- kakšna je vloga gozda.

Motivacijska stran

Gozdovi pokrivajo 56 % celotnega ozemlja Slovenije (kar znaša kar nekaj več kot milijon hektarjev), to pa nas uvršča v sam vrh med evropskimi državami; večji delež gozdov imata samo še Finska in Švedska. Narišite ali nalepite sliko gozda in napišite, kaj vse počnemo ljudje v gozdu.

Ime in priimek: _____ Razred: _____ Šolsko leto: _____

GOZD

Kaj je gozd?

Gozd je **sklenjen sestoj gozdnega drevja**, ki pa običajno ne raste samo, ampak skupaj z ostalimi, prizemnimi rastlinami ali **podrastjo** (mahovi, lišaji, praprotnice, zelnate rastline, grmičevje). Tvori torej življenjsko združbo (skupnost) rastlin, kjer najdejo dom tudi **številne živali**. Med rastlinami in živalmi pa je vzpostavljeno dinamično ravnovesje.

Naši gozdovi so prebivališča okrog 71 drevesnih vrst, od tega 10 iglavcev in 61 listavcev in pa mnogo večjega števila vrst, ki ga uvrščamo v zeliščni in grmovni pas (podrast). Podrast gospodarsko nima velikega pomena, ima pa toliko večji ekološki pomen. Oblika gozdne združbe na določenem ozemlju je odvisna od krajevnih podnebnih razmer, prsti, kamninske podlage, količine sončnega obsevanja, vlažnosti, lege in drugih dejavnikov.

Napiši čimveč drevesnih in rastlinskih vrst, ki rastejo v gozdu:

Ime in priimek: _____ Razred: _____ Šolsko leto: _____

Najpogostejše drevesne vrste v Sloveniji so smreka, bukev in jelka. Razmeroma pogosti so tudi hrast, gaber in rdeči bor. V višje ležečih krajih je veliko macesna, v slovenskem Primorju pa najdemo obsežna območja črnega bora.

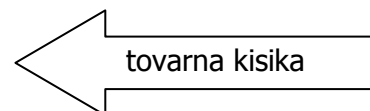
Kakšna je razlika med smreko in jelko?

Vloge gozda

Gozd je nosilec številnih vlog, ki so izrednega pomena za naše življenje:

- tovarna kisika
- varovalne vloge
- socialne vloge
- gospodarske vloge

Ena najpomembnejših je ta, da predstavlja življenjski prostor rastlinam, ki v procesu **fotosinteze** sprostijo v ozračje ogromne količine kisika, ki nam omogoča življenje.

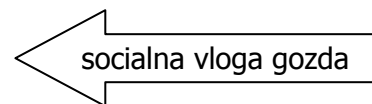
Gozdovi predstavljajo varovalno vlogo v smislu **zaščite virov pitne vode, kmetijskih površin** pred **vetrom, izsuševanjem, pozebo** in **blaženja skrajnih vremenskih pojavov**. Prav tako **varujejo sloj prsti pred izpiranjem hranilnih in rudninskih snovi** globlje v tla ter pred **odnašanjem prsti** z vodo ali vetrom in s tem pred **ogolevanjem površin**.

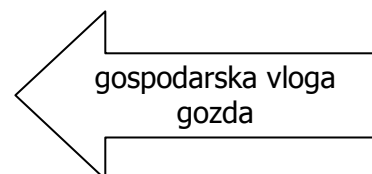
Na levi sliki je viden pomen vloge gozda na odnašanje oziroma spiranje prsti s pobočja. Koreninski sistem tega drevesa zadržuje velike količine prsti, ki bi sicer zdrsele po pobočju, na mestu pa bi sčasoma ostalo skalovje, ki bi se brez zaščitnega sloja prsti težko spet zaraslo. Proces zaraščanja takih površin je brez pomoči človeka zelo dolgotrajen. Golo skalovje namreč najprej porastejo lišaji, ki so najmanj zahtevni glede količine prsti, potem mahovi in sčasoma zahtevnejše rastline, zelo dolgo pa traja, da se tak gozd obnovi v prvotno stanje. Zato je potrebna previdnost pri sečnji dreves na pobočjih.

Ime in priimek: _____ Razred: _____ Šolsko leto: _____

Med socialne vloge gozda prištevamo njihovo **rekreacijsko, poučno, higiensko zdravstveno, raziskovalno in estetsko vlogo.**

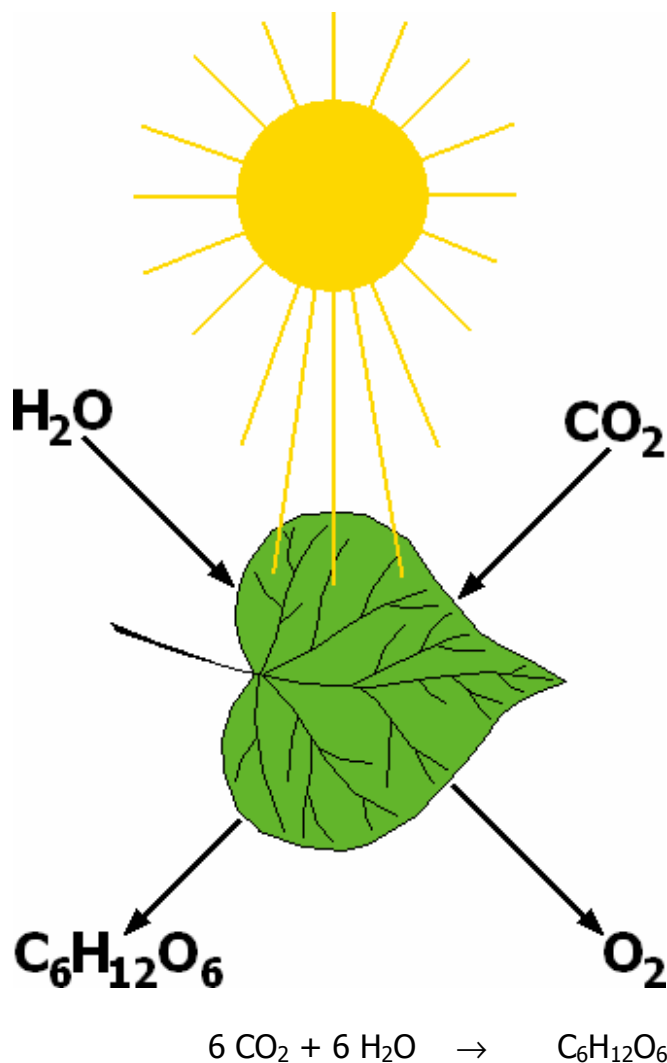
Med proizvodne vloge gozda pa uvrščamo njihov pomen za **pridobivanje lesa, prehranjevanje divjadi in pridobivanja drugih gozdnih dobrin** (kot na primer čebelarjenje, nabiranje kostanja, gob, drevesne smole in podobno).

Ime in priimek: _____ Razred: _____ Šolsko leto: _____

Fotosinteza

je tvorba ogljikovih hidratov iz ogljikovega dioksida in vode pod vplivom svetlobe. Ta se absorbira v pigmentih, predvsem klorofilu, ki se nahaja v zelenih delih rastlin. Fotosinteza poteka v celicah, v kloroplastih zelenih listov.

CO_2 = ogljikov dioksid
 H_2O = voda
 O_2 = molekula kisika
 $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ = glukoza

Iz pri fotosintezi nastalih sladkorjev izvirajo vse tvorne in energetske snovi, potrebne za življenjske procese. Te snovi se porabljajo npr. za rast rastlin, nastanek lesa, razvoj plodov in se kot hrana uskladiščijo v posebej oblikovanih delih rastlin: gomoljih, korenikah, steblih...

Na leto se pri fotosintezi veže 150 milijard ton ogljika in sprosti 400 milijard ton kisika.

Ime in priimek: _____ Razred: _____ Šolsko leto: _____

Vaja

OGLED GOZDA

Obišči bližnji gozd ali urejeno gozdno učno pot. Pozorno si oglej:

- gozdni rob
- drevesa v gozdu
- drevesa, ki rastejo izven strnjene sestoja
- podrast

Opazuj obliko dreves in okolico, v kateri rastejo: na robu gozda, na samem, v gostem sestoju približno enako visokih dreves. Nariši ali fotografiraj drevesa na različnih rastiščih.

Naberi liste dreves in grmov, ki rastejo v obiskanem gozdu in jih posuši tako, da jih vložiš med časopisni papir. Nato uredi svoj herbarij (=zbirko) lesnatih rastlin. S pomočjo knjig in učitelja poimenuj rastlinske vrste, uvrščene v herbarij.

Odgovori:

Kakšne vrste gozd si opazoval: Obkroži črko pred pravim odgovorom.

- a) iglasti
- b) listnati
- c) mešani

Katera drevesa prevladujejo: iglavci ali listavci? Podčrtaj pravi odgovor.

Kje raste podrast? Obkroži črko pred pravim odgovorom.

- a) v strnjenem sestoju
- b) ob gozdni cesti
- c) na gozdnem robu

Ali si v gozdu opazil živali oz. njihove sledi? Naštej opažene živali.

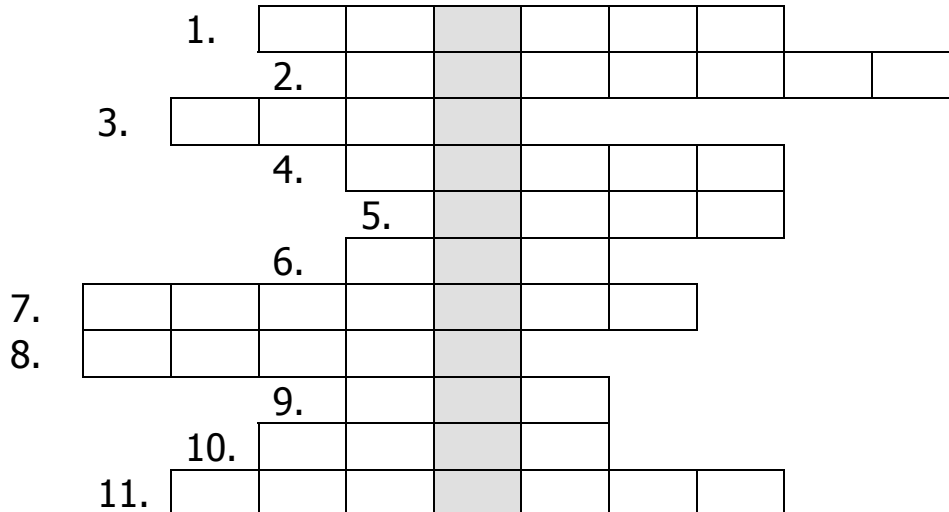
Kateri sledovi človekovega delovanja v gozdu so vidni?

Ime in priimek: _____ Razred: _____ Šolsko leto: _____

Križanka BESEDE IZ GOZDA

Pravilni odgovori na vprašanja bodo v označenem stolpcu dali odgovor na vprašanje:

Gozd je tovarna kisika. Kako se imenuje proces, v katerem nastaja ta življenjsko pomemben plin?

1. Rastlina z vijoličastim cvetom, ki cveti zgodaj pomladi. Njene pestiče uporabljamo kot dragoceno začimbo.
2. V jeseni nam ponuja okusne in hranljive plodove, ki pa so zaviti v bodeče ovoje. Debla teh dreves pogosto uporabljajo za telefonske in električne drogove.
3. Je pomemben del vseh višjih rastlin. Običajno je zelene barve, pri iglavcih je preobražen v iglice, drugače pa je značilne oblike za posamezno rastlinsko vrsto in nam pomaga pri določanju rastlinske vrste.
4. Ptica z zelo močnim kljunom, saj z njim dolbe v les globoke luknje, ko išče hrano. V naših gozdovih jih živi več vrst, med drugimi tudi zelena in črna...
5. Plaha gozdna žival, ki jo lahko največkrat opazujemo v večernem in jutranjem mraku, ko se pase na gozdnih obronkih.
6. Bukev je naša najpogostejša drevesna vrsta. Vpiši ime njenega ploda.
7. V njeni senci se prijetno ohladimo v vročih poletnih dneh. Imajo jo vsa drevesa. Daje zavetje mnogim živalim.
8. Drevesna vrsta, ki daje zelo cenjen les. Njegov plod se poigrava z besedami v uganki: Nima fantek kapice, kapica ima fantička...
9. Žival, ki živi na gozdnih tleh in ima zanimiv kožuh. Če se čuti ogroženega, se zvije v bodeč klobčič in lisica mu ne more do živega.
10. Naravno okolje, kjer rastejo predvsem drevesa.
11. Podlubniki so hrošči, ki naredijo zelo veliko škode v naših gozdovih. Napiši drugo ime za te škodljivce.

Ime in priimek: _____ Razred: _____ Šolsko leto: _____

LITERATURA

1. Čermak, M. 1998: Tehnologija lesa 1 – učbenik za program mizar. Železniki: Fami.
2. Pipa, Rudi. 1990: Anatomija in tehnologija lesa. Ljubljana: Lesarska založba.
3. Polanc, J. in I. Leban. 2004. Les – zgradba in lastnosti. Ljubljana: Lesarska založba.
4. Pravilnik o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih. Uradni list RS, št. 30/93.
5. Zakon o gozdovih. Uradni list RS, št. 30/93, 13/98 - odločba US, 56/99 - ZON in 67/02.

SLIKOVNO GRADIVO

1. Rok Leban
2. Vid Leban

Avtor:

Irena Leban, Srednja lesarska šola Škofja Loka

Strokovni pregled:

Milena Škodnik, Šolski center Slovenj Gradec,
Poklicna gostinska in lesarska šola

Lektor:

Barbara Oman, Srednja lesarska šola Škofja Loka

Ime in priimek: _____ Razred: _____ Šolsko leto: _____